

POŁUDNIEJSZY (4) ai

Teksty nie oznaczają ó oraz é; o prawdopodobnie jasne (tak w południe).

sg m [G południejsz(e)go.] ◊ D południejsz(e)mu (1). ◊ [I południejszym. ◊ f N południejszã. ◊ D południejszy. ◊ A południejszu.] ◊ n [G południejsz(e)go.] ◊ D południejsz(e)mu (1). ◊ pl N subst południejsz(e) (1). ◊ [G południejszych. ◊ D południejszym.] ◊ L południejszych (1).

Sł stp, Cn brak, Linde XVII w. s.v. południ.

Przymiotnik od „południe” (4) :

1. [Od znac. ‘pora dnia’: Przeto yżby beśpiecznym był/ nietilko od boiazni nocney ále też od dyabelstwa południejszego starayfię gdi cię nieprziiaciel kczemu nieucćiwemu naciąga iżby ftale trwał przy podciwołcy *ErazmNow* 116.

Przen: Ach miły Pánie/ y terazci między Krześciány áza mále ciemności zámydliły oczy ludzkie/ ták bárzo/ że gorzey niżli Zydzi oni záfnęli w ciemnościách rozmáici rozmáitych/ ták że chociay fwiátłość południejsza iuz ofwieciłá wśzytek fwiát/ przedfię ich wielka wielkość fpi á nie czuią sie. *GilPos* 242.]

2. Od znac. ‘strona świata’: znajdujący się na południe od czegoś, zwrócony ku południowi, wiejący z południa (4) : Onychże czáłow wiele ich [wojsk z północy] powftanie przeciw Krolowi Południejszemu [contra regem Austri] *BibRadz Dan* 11/14, *Zach* 7/7; [TomZbrudzBrul Ex 26/18].

W połączeniu z określeniami innych stron świata (1): Iáwnie tho zeznać muśza [!] wśzyfcy odkupieni/ Co z rąk nieprzyyacielfkich iuz fą wyzwoleni/ Kthore z rozlicznych krolestw możnie Pan zgromádził/ A na wielkie zacności ich ftany wyfádził. Od wfcходу áż k zachodu/ y w pułnocne ftrony/ K morzu połudnyeyfsemu/ w on kray fpułtośfony *LubPs* Y4v.

[*W przeciwstawieniu:* »pułnocny ... południejszy«: Ták Hiftoriá piŕze [...] / iż pułnocne kráie zdrowfze fą ku mieszkániu niż południejsze *RotRozm* L3v.]

Wyrażenia: [»południejszy kraj«: A czemuż ludzie fpułnocnych kráioy [...] ciágnęli ku południejszym milfzym kráiom *RotRozm* L3, L3.]

[»południejsza strona« = *australis a. meridiana plaga Vulg* [szyk zmienny]: Et castrametabuntur ad meridiem [!] plagam a polozv fze kv poludnyeyfzi ftronye [przybytku] *TomZbrudzBrul Num* 3/29, *Num* 13/18, 34/4.]

»południejsza strona« = kraj na południu [szyk zmienny] (1): Takieź y dla wielkiego gorąca ktorem fie brzemienna z pracuie/ takieź y płod wniew/ tak iż go niemoże zcierpieć. To fie przigadza w południejszych ftronach. *FalZioł* V 30v; [a ftron bauorfkich południejszych fzwabfkich y infzych blifzych veduu [lege: we dwu] lath iednego prelatha [...] maia’ prziflacz *StatNorb* 81v].

[»wiatr południejszy«: (...) deambulabat przechadzał fze post auram in meridie/ za viatrem połudnyeyfzym *TomZbrudzBrul Gen* 3/8.]

Cf POŁUDNI, POŁUDNIOWY, POŁUDNY, POŁUDZIENNY